

ENERJİ SEMPOZYUMU'NUN ARDINDAN...

Şefik OZANOZGU
Sempozyum Başkanı

Kalkınmakta olan tüm ülkelerde olduğu gibi, sanayinin ana girdisi konumunda olan enerji, ülkemizde de önem ve güncelliğini korumaktadır. Enerji; zamanında, yeterli miktar ve kalitede, güvenilir olarak ve ekonomik koşullarda temin edildiği takdirde, toplumların sanayileşmesi ve topyekün kalkınmasında itici güç olmaktadır. Bu nedenle ekonominin,

Ekonominin enerjiden kaynaklanacak bir darboğazdan etkilenmemesi için, sektöre gereken önem ve önceliğin mutlaka verilmesi gerekmektedir.

enerjiden kaynaklanacak bir darboğazdan etkilenmemesi için, sektöre gereken önem ve önceliğin mutlaka verilmesi gerekmektedir. Oysa ki bu öncelik verilmediği için, geçmişte sektörün gelişmesinde zaman zaman yavaşlamalar ve hatta duraklamalar olmuştur. Gerekli tedbirler zamanında alınmadığı için

bir kısım üretim tesislerinin durdurulduğu görülmüştür. Enerjinin; üretim, iletim, dağıtım ve kullanım aşamalarındaki zayıflık nispetleri yüksektir. Mevzuattan kaynaklanan aksaklıklar küçümsenmeyecek seviyededir. Verimliliği arttırmak ve finansman sıkıntısını gidermek için büyük ümitlerle tatbik edilen modeller beklenileni vermemiştir. Benimsenen politika esasları tat-

Mevzuattan kaynaklanan aksaklıklar küçümsenmeyecek seviyededir. Verimliliği arttırmak ve finansman sıkıntısını gidermek için büyük ümitlerle tatbik edilen modeller beklenileni vermemiştir

bikar esnasında yön ve şekil değiştirmekte, bu da darboğazlara neden olmaktadır.

Bu aksaklıkların; kadrolaşmalarda, meslek, bilgi, tecrübe ve yöneticilik vasfına politik görüşün önünde yer verilmesi ve hükümetlerce, birbiriyle çelişkili güncel politikalar yerine, memleket gerçeklerine uygun ve tutarlı politikaların izlenmesi suretiyle giderilmesi mümkündür. Temennimiz, bu işlerde hiç olmazsa bundan sonra akıl ve mantığın ağır basmasıdır.

ENERJİ SEMPOZYUMU'NUN ARDINDAN...

Emin BİLEN / Maden Y.Mühendisi

•Türkiye'nin her yıl yeni enerji yatırımları ve dağıtım sistemi yenileme yatırımları için 5-6 milyar dolar kaynak ayırması gerekmektedir.

•Türkiye'nin "Birincil Enerji Kaynak Talebi" 2010 yılında 2.5 kat artacağı beklenmektedir. Ancak toplam enerji talebinin %38'ini birincil enerji kaynaklarımızdan karşılanabilecektir. Türkiye gelecekte önemli oranda enerji kaynakları ithal eden bir ülke konumuna gelecektir.

• Türkiye'nin en önemli birincil enerji kaynakları hidrolik ve linyittir. Diğer kaynakların payı toplam enerji talebi içinde önemli bir yer teşkil etmemektedir. Hidrolik potansiyelinin % 29'u, linyit potansiyelinin ise % 36'sı kullanılmaktadır. Türkiye'nin en önemli hidrolik potansiyeli GAP Projesi kapsamında yer almakta olup, kurulu santrallerin üretim payı toplam hidrolik üretiminin % 85'idir. En önemli linyit potansiyeli Afşin-Elbistan linyit havzasıdır.

• Yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarımız içerisinde, elektrik üretiminde ticari olarak değerlendirilebilecek en önemli kaynak rüzgar enerjisidir. Bu potansiyelin değerlendirilmesinde öncelikle Türkiye'nin rüzgar haritasının çı-

kartılması ve teknoloji seçiminde dikkat edilmesi gerekmektedir.

•Üç tarafı denizlerle çevrili Türkiye'nin gelecekteki en önemli enerji kaynağı hidrojen enerjisidir. Bu konuda, AR-GE projeleri öncelikli teşvik edilmelidir.

•Türkiye'nin enerji tasarruf potansiyeli elektrik enerjisinde % 20, genel enerjide % 40'dır. Türkiye'nin enerji politikası içerisinde enerji tasarruf ve verimlilik projeleri öncelikle yer almalıdır. Türkiye'nin enerji dağıtımında şebeke kayıplarını gelişmiş ülkeler seviyesine indirmesi hedeflenmelidir.

•Termik santrallerin kapasite kullanım oranı, son dört yılın ortalaması, % 57'dir.

OSantrallarda gerekli rehabilitasyon, organizasyon ve çevre kirliliğinin önlemeye yönelik olarak öncelikle baca gazı kükürt artırma tesisleri ve elektro-filtre yatırımlar gerçekleştirilmelidir.

OKömür üretiminde ise, santrallerin kazan dizayn değerlerine esas özelliklerde ve yeterli miktarda kömürün üretilmesi için gerekli yatırımlar gerçekleştirilmelidir.

•Kömür ve elektrik üretim maliyetleri ve çevre faktörü dikkate alınarak,

OKömür hazırlama ve zenginleştirme teknolojileri kullanarak daha temiz ve yüksek kalorili kömürler ile termik santrallerin beslenmesi hedeflenmelidir.

OLinyitlerimize uygun yüksek verimli, çevre dostu yakma teknolojileri seçilmelidir.

• BOT (Yap işlet devret) ve BO (Yap-İşlet) modellerinin temel amaçlarından biri olan en ileri teknolojilerin ülkeye getirilmesi ve teknoloji transferinin gerçekleşmesi de hassasiyetle ele alınması gerekli bir konudur.

• BOT Modeli kapsamında enerji üretim tesisleri yaptırılırken ülkenin uzun vadeli dengeli bir ithal yakıt politikasının oluşturulmalıdır. İthal yakıt kullanılacak çok sayıda elektrik santrali yatırımına aynı anda izin verilmesi devletin ithalat-ihracat dengesini olumsuz yönde etkileyecektir.

•BOT ve BO Yatırım Modellerinde, Türkiye'de elektrik enerjisinde rekabet ortamı oluşturacak şartlar gelişmediğinden, tüketici enerjiyi daha pahalıya tüketecektir.

•2010 yılına kadarki süreçte, linyit üretimimizde önemli ölçüde bir artış beklenmesine rağmen, toplam içindeki payı oldukça düşecek ve kömür sektörümüz enerji sektörü içinde sıradan bir yer alacaktır. Bu nedenle,

OLinyit potansiyelimizin elektrik üretiminde kullanılması için öncelikle aday santrallerin kazan dizaynına ve maden işletme projelerine esas detay etüdüleri bir program içerisinde gerçekleştirilmelidir.

OKömür aramalarına hız verilerek, teknik ve yasal düzenlemeler yapılmalı, linyit ve taşkömürü rezervleri de işletilebilir rezervlere dönüştürülmelidir.

OTeshin ve sanayide petrokok kullanımına son verilmeli, ithal kömür kullanımı minimum düzeye indirilmeli, aramadan işletmeye ve zenginleştirme tesislerinin yapımına kadar kömür sektörü değişik teşvik tedbirleriyle desteklenmelidir.

•Enerji planlaması çalışmalarında;

OBirincil enerji kaynaklarımız, ithal yakıtlar, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarımız ile enerji tasarruf ve verimlilik projelerine dayalı uzun dönemli kaynak çeşitliliği ilkesi ile enerji politikası oluşturulmalı, arz güvenliği, istihdam, sosyal katkı, pazarlık gücü gibi etkenler dikkate alınarak ekonomik karşılaştırma yapılmaksızın birincil enerji kaynaklarımıza öncelik verilmelidir.

OYerli sermayenin de enerji sektörü yatırımlarına girmesi teşvik edilmelidir.

Oİthal yakıtlara dayalı santrallerin kurulmasında çeşitliliğe, ileri teknolojiye, en ekonomik yatırım ve üretim maliyetlerine dikkat edilmelidir.

OBOT (Yap-İşlet-Devret) ve BO (Yap-İşlet) yatırım modellerinin enerji yatırımlarında uygulanmasında ülke çıkarları açısından en verimli şekilde değerlendirilmesi için gerekli teknik ve yasal düzenlemeler gerçekleştirilmelidir.

OTüm enerji yatırımlarında çevre boyutu gözardı edilmemelidir.

•Türkiye'de kullanılan doğalgazın % 57'si elektrik üretiminde, % 15'i de konut sektöründe kullanılmaktadır. Önümüzdeki dönemde planlanan doğalgaz santralleri de dikkate alındığında, Türkiye doğalgazı ağırlıklı olarak elektrik enerjisinde kullanılan bir ülke olacaktır.

OTürkiye'nin halen 9 milyar m³ olan doğalgaz talebi 2010 yılında 41 milyar m³'e çıkması beklenmektedir.

•Enerji politikamız Türkiye'nin dış politikasının belirlemesinde önemli bir kriterdir.

•Enerji politikaları sanayi politikaları ile bütünlük oluşturmalıdır.

•Ülkenin güvenli ve yeterli enerjiye kavuşturulması, uzun vade ve süreklilik ister. Bu nedenle Ulusal Enerji Konseyi oluşturulmalı, enerji politika ve stratejileri bu Konseyce saptanmalıdır.